

STOWARZYSZENIE ŻYDÓW KOMBATANTÓW
I POSZKODOWANYCH W II WOJNIE ŚWIATOWEJ
ZARZĄD GŁÓWNY
ASSOCIATION OF JEWISH VETERANS
AND VICTIMS OF THE SECOND WORLD WAR
MAIN BOARD

Stowarzyszenie Romów w Polsce
ASSOCIATION OF ROMA IN POLAND
ROMAN KWIATKOWSKI
Prezes Zarządu Głównego · President

14.06.2021, וורשה, אושוויץ, פריז,

לכבוד

**מר הייקו מאס, השר הפדרלי לענייני חוץ
גב' מוניקה גרוטס, מזכירת המדינה לענייני תרבות**

התוכניות להקמת אתר לזכר קורבנות הפשעים הגרמניים על אדמת פולין - ובכללן בניית מרכז לתיאור ההיסטוריה של הכיבוש הגרמני - הינם יוזמה מבורכת. נושא זה מקודם כעת על ידי משרד החוץ הגרמני ומזכירת המדינה לענייני תרבות. אלו הן כמובן יוזמות ראויות, המדגישות את המחוייבות להנצחת התקופה הנוראית ביותר בהיסטוריה האנושית. הם נועדו לשמר את ההיסטוריה הטראגית המשותפת של הקהילה הפולנית-גרמנית.

עם זאת, מצערת אותנו העובדה שלדיונים על בניית שני אתרי הזיכרון לא הוזמנו נציגים מקרב ניצולי רדיפות השלטון הנאצי; אסירי מחנות הריכוז ובתי הכלא הנאצים ולוחמי תנועות ההתנגדות לנאצים. כל זאת תקף בהחלט גם לגבי מיעוטים, שאינם משתייכים לקהילה הפוליטית-חברתית, ובמיוחד לגבי הקורבנות היהודים והצוענים של המדיניות הנאצית. הם נרדפו לא מתוקף השתייכותם לקהילה פוליטית מסוימת, אלא בשל האידאולוגיה ההיטלרסטית שהדירה אותם למעמד של "תת-אדם" ולקחה מהם לא רק את הזכות להיות אזרח, אלא גם את הזכות להיות בן אנוש. השמדתם היתה חלק מתוכנית גזענית שיושמה בכל רחבי אירופה, אולם מומשה ביתר שאת בשטחה של הרפובליקה הפולנית הכבושה, שם הם חיו, עבדו וניהלו חיי תרבות ענפים ומגוונים שעיצבו את זהותם במשך מאות בשנים.

הזכרון הקולקטיבי של הנרדפים והמדוכאים הללו מיוצג על ידי עמותות שהופקדו לשמר ולהפיץ אותו. הקמתם של מוסדות זיכרון צריכה לקחת בחשבון את הפרספקטיבות והחוויות השונות והמגוונות של הניצולים והעמותות שמייצגות אותם. שכן, לא ניתן לייצג ולתעד נכונה את זכר קורבנות הכיבוש הגרמני באירופה, מבלי להתחשב בו-זמנית בנקודת המבט ובחוויה האישית של קורבנות הנאצים והניצולים, שחיהם הושפעו מהכיבוש הגרמני בפולין כמו גם בחלקים אחרים של אירופה.

לא נוכל לשמר את זיכרון מוראות הנאצים בעתיד, אם לא נבטיח את עדויות הנרדפים וצאצאיהם על לפשעי השואה. צאצאי הקורבנות כבר החלו במלאכה האתית של מתן עדות, על ידי לקיחת אחריות כנגד אדישות חברתית ובהפיכת זיכרון העבר לרלוונטי גם בימינו אנו. הניצולים מעידים על הרוע והסבל באופן בלתי אמצעי וכעדים מוסריים. צאצאיהם מבססים את עדותם על החוויות של הוריהם וסביהם. אבן היסוד של עדותם נשענת על האחריות האתית והסולידריות שלהם, אשר נובעים מחובתם לזיכרון בהווה ובעתיד.

חשיבותם של צאצאי הניצולים והצאצאים, תהייה בעלת משמעות מכרעת בעתיד. כיוון שהם אלו שמעבירים הלאה את זכרון ההרס וההשמדה ומעידים כיצד זה השפיע עליהם, על קרובי-משפחתם ועל הקהילות בהם הם חיו וממשיכים לחיות. רבים מהצאצאים מתמודדים עם העברה בין-דורית של הטראומה, שהיא השפעה ארוכת טווח של הרדיפה לה היו נתונים בני משפחותיהם לרדיפה ולהשמדה. בתקופה זו בה, אחרוני השורדים הולכים מאיתנו, קיימת חובה מוסרית להשמיע ולהדהד את קולם של הצאצאים בכדי לשמר את זכר האסון.

שימור הזיכרון והמשכיותו מצריכים את הטיפוח של שתי ספירות השלובות זו בזו: העברה הלאה של והכרה בעדויות על אודות ההשמדה. השתתפותם של הצאצאים בתהליך זה היא חיונית, כיוון שברגע בו הופך זיכרון השואה ל"היסטוריה של השואה", הם אלה שיכולים לתקן את סיפורי ההשמדה מנקודות המבט המגוונות שלהם,

ובכך לצמצם למינימום את אי-הדיוקים ההיסטוריים ולהציג את האמת ההיסטורית. זוהי נקודת מבט מוסרית של עדויות הניצולים וקורבנות הרדיפה ושל שימורן.

הדורות הבאים יהיו חייבים להתמודד ולשמור על מה שמכונה הדיבר ה-11: "לא תהייה אדיש!" אתגר זה עומד כבר היום לפתחם של צאצאי הנרדפים והנרצחים בשואה, שואת הצוענים (סינטי ובני רומה) ואלו שהיו עדים לזוועות הכיבוש הגרמני ברחבי אירופה. ילדים ונכדים הם שהופכים לשומרי הזכרון בקהילותיהם ובמגוון דרכים מהווים חלק מהחברה האזרחית כזכרון ואזהרה תמידית: "אושוויץ- לעולם לא עוד, לעולם לא נשכח!" דבר זה מקבל חיזוק בשבועת האסירים המשוחררים, שבועת בוכנוולד: "בניית עולם של שלום וחופש" למען הדורות הבאים.

היו אלה הניצולים שהשתתפו בשני העשורים האחרונים בוועדה הבינלאומית של האסירים ותנועות ההתנגדות, ויזמו את הנחלת זיכרון השואה לצאצאים של הדור השני והשלישי. דרך שילובם הם הפכו למחוייבים להעביר הלאה את זיכרון השואה ולשמר אותו, להילחם באנטישמיות, באנטי-צועניות, בגזענות ובכל שאר האידיאולוגיות הלא שיוויוניות, כמו גם עדות על השואה, טרור הכיבוש והאחריות האישית, בעידן של זילות והדרה. עדויות הצאצאים מושתתות על מחויבות פדגוגית, סוציאלית והומניטרית. עם זאת, לפעילותם נדרשת תמיכה ממסדית ועיגון במבנים הקיים של עבודת ההנצחה.

אנו תקווה, כי ההשתתפות החסרה של הניצולים והצאצאים בתכנון שני המוסדות תתוקן, וכי קריאתנו לדיון נרחב בתפקידו העתידי של דור הצאצאים הצעיר, כמשמרי העדויות באירופה, תעורר את העולם כשקולם של הניצולים יידום. זה מה שמנציח את זכרון קורבנות השואה וכל שאר הקורבנות של שלטון האימה הגרמני באירופה ובעולם. זהו הבסיס החיוני להבטחת דור העתיד שיהיה משוחרר מגזענות ושנאה, יכבד את זכויות המיעוטים ויגן על הרב-גוניות החברתית והערכים המשותפים וישמור על הדמוקרטיה, הסולידריות והערבות ההדדית למען האחר. אנו רואים בקריאה המשותפת לשימור העדות גם תרומה לחיזוק הדיאלוג על אודות נקודות המבט השונות של הזכרון באירופה.

סטניסלב זלבסקי
נשיא מועצת המנהלים,

האגודה הפולנית של אסירים פוליטיים לשעבר בבתי
(PZBWPHWiOK) הכלא ומחנות הריכוז של היטלר

מריאן קלוורי
נשיא הוועד,

התאחדות לוחמים יהודים וקורבנות
מלחמת העולם השנייה

רומן קוויאטקובסקי
נשיא הוועד,
איגוד בני רומה בפולין

קמיל מאיחז'אק
המשלחת הפולנית בדירקטוריון,
(ICBD) ועדת בוכנוולד-דורה הבינלאומית

תורגם על ידי גילי אנגלשטיין ואגתה מלישבסקה